

Fremsat den 14. marts 2019 af Trine Bramsen (S), Pernille Skipper (EL), Rene Gade (ALT),
Lotte Rod (RV) og Karsten Hønge (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om en ny definition af voldtægt i straffeloven baseret på samtykke

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingssamling at fremsætte et lovforslag, der ændrer den gældende voldtægtsbestemmelse i straffeloven til med afsæt i Istanbulkonventionens anbefalinger fremadrettet at være baseret på samtykke.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 12. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2018-19, sektion A, B 12 som fremsat, sektion B, betænkning over B 12, og sektion F, møde 18 kl. 18.01 og møde 40 kl. 12.00. Beslutningsforslag nr. B 12 var en let revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 40, folketingsåret 2016-17. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2016-17, sektion A, B 40 som fremsat, sektion B, betænkning over B 40 og sektion F, møde 64 kl. 15.11 og møde 88 kl. 10.55.

Få kan være uenige i, at frivillighed altid bør være udgangspunktet for sex. Uden frivillighed er sex ikke sex, men derimod voldtægt. At indgå i seksuelle aktiviteter med et andet menneske, som ikke kan eller vil afgive samtykke hertil, krænker menneskets grundlæggende frihed og ret til at bestemme over sin egen krop. Derfor foreslås straffelovens definition af voldtægt ændret til fremover at være baseret på samtykke.

Det Kriminalpræventive Råd anslår, at omkring 5.100 kvinder hvert år udsættes for voldtægt eller forsøg på voldtægt. Alligevel blev kun 944 af disse overgreb anmeldt i 2017 (Det Kriminalpræventive Råd, »Fakta om voldtægt«, www.dkr.dk). At så få voldtægter anmeldes, vidner om, at vi som samfund ikke er lykkedes med at yde voldtægts ofre den retsbeskyttelse, de har krav på. Det kan en samtykkebaseret definition af voldtægt være med til at ændre på.

Straffelovens nuværende definition betyder, at den udsatte skal have sagt klart fra eller have været udsat for vold og/eller trusler, før overgrebet kan karakteriseres som voldtægt. Og det afholder mange udsatte fra at anmelde overgrebet til politiet. Har man eksempelvis været bevidstløs eller stærkt påvirket af medicin eller alkohol, kan det være svært at bevise, at man har sagt tydeligt fra i situationen. Andre reagerer desuden ved at fryse i overgrebssituationen, enten fordi de bliver paralyseret eller bange, eller som et forsøg på at undgå, at situationen forværres.

I lande som Australien, Storbritannien, Canada, Tyskland og Sverige har man allerede indført forskellige varianter af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, netop for at forbedre retsstillingen for personer, der har været udsat for voldtægt. En samtykkebaseret lovgivning vil betyde, at en person, som indgår i seksuelle handlinger med en person, som ikke deltager frivilligt, kan blive dømt for voldtægt.

I debatten om en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse er der bl.a. blevet rejst spørgsmål om, hvad en sådan definition vil betyde for den anklagedes retssikkerhed, og herunder, om det vil betyde, at der i voldtægtssager fremover vil gælde omvendt bevisbyrde.

En voldtægtsbestemmelse baseret på samtykke ændrer hverken ved det danske retsprincip eller ved bevisførelsen: Den anklagede er stadig uskyldig, indtil det modsatte er bevist.

De centrale ændringer består derimod i anskuelsen af skyldsspørgsmålet. Skyldsspørgsmålet vil med en samtykke-

definition ikke alene være et spørgsmål om, hvorvidt den forurettede har sagt fra, og om der er anvendt vold eller trusler, men også indeholde en vurdering af, hvad den anklagede gjorde for at sikre sig samtykke – for at sikre sig, at den seksuelle omgang skete frivilligt. Det er et ansvar, som forslagsstillerne mener påhviler enhver, der indgår eller ønsker at indgå i seksuelle relationer.

Samtykke skal være frivilligt og kan gives både direkte eller indirekte, gennem både ord og handlinger. Men det siger sig selv, at samtykke ikke kan gives, hvis man er i dyb søvn, bevidstløs, svært påvirket eller udsat for tvang eller trusler.

Det betyder ikke, at der i sager, hvor anklagede ikke kan bevise samtykke, vil være tale om voldtægt, fordi bevisbyrden fortsat ligger hos den forurettede. Men det betyder, at hvis anklagemyndigheden på baggrund af de konkrete omstændigheder kan bevise, både at der ikke var samtykke, og at anklagede må have været klar over, at der ikke var samtykke, vil der være tale om voldtægt.

En samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse vil altså forbedre offerets retsstilling uden at krænke anklagedes retssikkerhed, men derimod stille et rimeligt krav om, at anklagede har handlet for at sikre sig, at den forurettede indvilligede i seksuel omgang, og at den anklagede dermed ikke begik noget ulovligt.

I debatten om samtykke er der desuden udtrykt bekymring for, om mange uskyldige pludselig vil kunne blive dømt for voldtægt. I 2016 vurderede den svenske Sexualbrottskommitté, at der ikke er grund til at antage, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse vil lede til flere domfældelser, fordi anklager fortsat har fuld bevisbyrde for sine påstande. Derimod forventer man, at flere voldtægter vil blive anmeldt. (»Ett starkara skydd för den sexuella integriteten«, Betänkande av 2014 års sexualbrottskommitté, Stockholm 2016).

En lovgivning baseret på samtykke vil ikke alene have praktisk betydning for, hvordan voldtægtssager vurderes og håndteres af politi og anklagemyndigheder, men også bidrage til en generel holdningsændring i samfundet, idet den øger fokus på respekt for andre menneskers grænser og frihed samt retten til at bestemme over egen krop.

Afslutningsvis skal det nævnes, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse bringer Danmark tættere på at leve op til international menneskerettighedslovgivning. I 2014 ratificerede Danmark Europarådets konvention til forebyggelse af vold mod kvinder – den såkaldte Istanbulkonvention – og forpligtede sig dermed til at implementere en række tiltag, bl.a. på voldtægtsområdet.

Forslagsstillerne mener derfor, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse ikke alene vil være i overensstemmelse med samfundets værdier – som frihed og ret til at bestemme over egen krop – men også i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, som bl.a. følger af Istanbulkonventionen.

Skriftlig fremsættelse

Trine Bramsen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en ny definition af voldtægt i straffeloven baseret på samtykke.

(Beslutningsforslag nr. B 146)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.